

زهرادر:

«مهریه اهرم فشاری از دید خانواده قلمداد می شود، زیرا حق طلاق با مرد است، پس باید یک تعادل و بالانسی بین این ازدواج که مثل معامله است، انجام شود. یعنی این ذهنیت وجود دارد که چون مرد حق طلاق دارد زن هم می تواند مهریه سنگین در نظر بگیرد تا اگر نتوانست به زندگی با آن مرد ادامه دهد، از این اهرم فشار استفاده کند.»

حقوقدانان چالش های زنان

در طرح جدید مهریه را بررسی کردند

حبیبی زدایی

و تغییر سقف مهریه

جوابگو نیست

ناشی از محکومیت های مالی و ساماندهی رویه های حقوقی عنوان شده که به گفته مدافعان طرح، تأثیرات مهمی بر وضعیت پدهکاران مهریه خواهد داشت. بر اساس این طرح، حبیبی به دلیل بدهی مهریه حذف شده و افراد بدهکار دیگر فقط به دلیل ناتوانی در پرداخت مهریه زندانی نخواهند شد. همچنین تعداد سکه های وصولی مهریه از ۱۱۰ به ۱۴ سکه کاهش داده شده است؛ به این معنا که بیش از این تعداد قابلیت وصول نخواهد داشت. هر چند این طرح هنوز تصویب نشده، اما مشکلاتی را برای زنان ایجاد خواهد کرد تا جایی که بسیاری از حقوقدانان هم نسبت به اصلاح ماده ۲۲ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱ و کاهش سقف اجرایی مهریه از ۱۱۰ سکه به ۱۴ سکه هشدار داده اند و با نقد ابعاد فقهی، حقوقی و اجتماعی آن، پیشنهادهای جایگزینی برای اصلاح این ماده ارائه کرده اند.

داور: مبنای باید تحکیم خانواده باشد

فروپاشی خانواده نداشته باشیم. مگر می توان در مورد خانواده و اعضای دیگر خانواده مانند کودکان حرفی ن زد؟ مگر می توان به این قضیه تک بعدی نگاه کرد؟ این طرح همه ابعاد را تحت تأثیر قرار می دهد.»

این موضوع نیز مطرح بوده که مهریه ها زیاد شده است، اما برخی توجه نمی کنند دلیل افزایش مهریه ها چیست. این حقوقدان در توضیح علت افزایش مهریه بیان می کند: «چه اتفاقی می افتد که در اوایل انقلاب تا دهه هفتاد مهریه ها پایین است اما کم کم سنگین می شود؟ در آن دوره زیادترین مهریه نهایتاً ۱۴ سکه بود در حالی که قیمت سکه بالا نبود. آن زمان هدف شکل گیری یک ازدواج آسان بود اما از یک مقطع زمانی وقتی بحث تحمل گرایی مطرح می شود سکه به میزان سال تولد و سال میلادی هم می رسد.»

رئیس انجمن ایرانی مطالعات زنان درباره انواع مهریه توضیح می دهد: «امروزه فرهنگ و ذائقه جامعه عوض شده است. از نظر قانون مهریه می تواند هر چیزی که بعد مالی دارد، باشد اما در برخی مواقع صرفاً به متن تبدیل می شود در حالی که می توان به جز سکه، یک حرکت جالب، کشیدن یک نقاشی، آموزش یک هنر را مهریه قرار داد، اما در فرهنگ جامعه ما روی سکه متمرکز می شوند و متأسفانه بر مبنای فرهنگ جامعه هرچقدر میزان مهریه بالاتر باشد آن خانواده اصطلاحاً با کلاس تر است.»

ایجاد تعادل بین حقوق زن و مرد

داور درخصوص ایجاد تعادل میان حق زن و مرد در ازدواج می گوید: «مهریه اهرم فشاری از دید خانواده قلمداد می شود، زیرا حق طلاق با مرد است، پس باید یک تعادل و بالانسی بین این ازدواج که مثل معامله است، انجام شود. یعنی این ذهنیت وجود دارد که چون مرد حق طلاق دارد زن هم می تواند مهریه سنگین در نظر بگیرد تا اگر نتوانست به زندگی با آن مرد ادامه دهد، از این اهرم فشار استفاده کند.»

در کنار فرهنگ یک آیتم دیگری به نام اقتصاد،

محمد صالح نقره کار وکیل پایه یک دادگستری در پاسخ به این سوال که آیا کاهش تعداد سکه های مهریه از ۱۱۰ عدد به ۱۴ عدد می تواند جلوی سواستفاده از این حق قانونی زنان را بگیرد؟ می گوید: «یکی از نکات حائز اهمیت در نظام حقوقی خانواده توجه به اصل انتظار و تناسب است ما در نظم عمومی خانواده به موضوع برابری و توجه به حقوق متناظر طرفین تاکید می کنیم، به این دلیل که نهاد خانواده با سایر عقود که در حوزه عمومی با رعایت اصل تناسب محقق می شود، به اعتبار ساحت عاطفی و اخلاقی که دارد، متفاوت است و این عقل و اعتبار ساحت عاطفی و اخلاقی مورد توجه قانونگذار قرار می گیرد. در حقیقت خانواده با اصل استمرار و نگاه عاطفی مبنایی برای حمایت از این نهاد را تداعی می کند بنابراین صورت بندی وضعیت حقوقی نباید به شیوه ای باشد که زمینه سوء استفاده تجاوز از حق یا دین نسبت به تکالیف را فراهم کند.» این وکیل دادگستری به بیان مفهوم گروکشی می گوید: «وقتی در نظام حقوقی ما موضوع مهریه و نفقه و اجرت المثل گروکشی برای حق طلاق زوج، حضانت فرزند، حق خروج از کشور، حق تحصیل و اشتغال است، مشکلات هم شروع می شود، متأسفانه نظام حقوقی خانواده در وضعیت گسبخته ای قرار گرفته است. شرایط برای ایفای تعهدات زوجین نسبت به هم با یک گروگان گیری ناروایی که نظم حقوقی آنها را ساختار بندی کرده است قرین شده بنابراین نظام حقوقی ما به یک بازیبنی و بازیگری نیازمند است.» نقره کار با بیان این که امروز مهریه به یک وعده دروغین تبدیل شده است، در ادامه می گوید: «در نظام فقهی و حقوقی مهریه به مثابه یک هبه و برای الفت و مودت و پشتوانه داشتن زوج مطرح می شود، اما در وضعیت حاضر مهریه فقط به یک خدعه فاقد پشتوانه و دروغی غیر قابل تحقق تبدیل شده است و این باعث می شود که نظام حقوقی خانواده از پشتوانه کافی بهره مند نباشد و سرانجام تاوان این همه نیرنگ و فریب که با موارد دیگری هم مواجه هست باید توسط بودجه عمومی و دولت تامین شود و ما شاهد زوج هایی هستیم که به صورت شناور و مخفیانه زیست اقتصادی در سایه دارند و از فرصت های بسیاری برای آینده خود محروم خواهند بود. این نظم قطعاً نظم نادرستی است و نگاه حقوقی باید به سمتی برود که اصل تناظر در موضوع رعایت شود بر اساس اصل تناظر (اصل حق استماع) که یکی از اصول مهم و اساسی در حقوق دادرسی است هریک از

تنبیه قانونی نیازمند پیوسته های مطالعاتی دقیق و علمی است و جامعه آماری و پیمایش دقیق این موارد مستلزم داشتن مستندات مکفی از محاکم است، البته من در این خصوص آمار دقیقی ندارم اما آنچه که در یک جستجوی ساده اینترنتی دریافتم حاکی است ۱۴ درصد از جرایم غیر عمد و محکومیت های مالی در کشور به مهریه مربوط است و متأسفانه به بودجه عمومی و بیت المال زیان بسیاری وارد می کند و اساساً با فلسفه تقنین نهاد خانواده و بحث های مرتبط با حمایت های مالی از زوج تفاوت دارد.» او با بیان این که شاید بیمه ها با نظام های تأمین اجتماعی در زمینه حقوق زنان بتوانند جایگزین این رفتارهای ناروا یا خدعه های غیر اخلاقی شوند می گوید: «ما امروز از قانونگذار انتظار حمایت داریم. نهاد خانواده با یک چالش حقوقی ماهیتی و بنیادی مواجه است، ما باید به سمت اصل تناسب و متجانس عمل کردن نهاد خانواده در حوزه عمومی حرکت کنیم، به خصوص در مورد حقوق زنان در موارد مختلفی با

کاسبی قرار می دهند، بنابراین کسی که چنین دیدگاهی دارد یا جامعه را نمی شناسد و یا به غلط درباره آن قضاوت می کند یا برایش ساده تر است کل زنان جامعه را از یک حق مسلم محروم کند.»

نگاه جامع اطراف به قوانین تحکیم خانواده

داور درباره اینکه باید نگاه همه جانبه در مواجهه با قوانین زنان داشت، می گوید: «اگر قانونگذار می خواهد یک قانون جامع و مانع داشته باشد؛ نباید هزار گاهی به دلیل مسائل اقتصادی و فرهنگی به قانون یک قیچی بزند و اصلاح نگران کننده ای برای جامعه ایجاد

کند، بلکه باید همه جانبه و جانب الاطراف به حقوق خانواده و زنان نگاه کند. این مسأله ضربه خیلی بزرگی به تحکیم خانواده می زند و عامل آن قانونی است که به مسائل خانواده بی توجهی می کند. یکی از نمایندگان هم در تلویزون بیانی داشتند که جای تعجب دارد، او گفته بود وقتی زنی بلافاصله بعد از عقد مهریه اش را به اجرا می گذارد مثل آش نخورده و دهن سوخته است، این بیان جای تأسف دارد و نشان می دهد که این نماینده قانون را نخوانده است.

ارائه شود.»

محمد صالح نقره کار: نگاه سنتی جوابگوی خانواده امروز نیست

چالش های جدی در عرصه عمل مواجه هستیم که نمونه هایی از آنها را در پرونده های حضانت، خروج از کشور و حق طلاق و عسر و حرج می توانیم تحلیل کنیم.» این وکیل دادگستری می گوید: «بینید ما مفهوم سوء استفاده از حق را باید در نظر داشته باشیم اصل چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بیان می کند که هیچ کس نمی تواند اعمال حق خود را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد. به عبارت دیگر، حق اعمال شده توسط هر فرد نباید به گونه ای باشد که به دیگران یا منافع عمومی کشور آسیب برساند. ما در شرایطی هستیم که موضوع مهریه خیلی مصداق سوء استفاده از حق یا تعدی نسبت به تکالیف را فراهم می کند. در محاکم نمونه هایی از زوجینی که از بدو وقوع نکاح درصدد مخفی کردن اموال شان از زوجة هستند و با تعرفه یا ثبت اموال شان به نام دیگران زمینه ای برای قرار از قای به عهد شان را فراهم می کنند یا افرادی که با به اجرا گذاشتن صوری مهریه در راستای قرار از یک حق، ضرری را به حقوق دیگران وارد می کنند، کم نیستند. همه این موارد با فلسفه صدق در ازدواج و شفافیت و درستکاری در موضوع عقد نکاح تعارض جدی دارد، ما آسیب شناسی میدانی در این زمینه ها انجام نداده ایم، قانونگذار باید راه ها و منافع فرارها و سوء استفاده هایی از این دست را مسدود کند بنابراین نیازمند آسیب شناسی های میدانی در این حوزه هستیم.» نقره کار برای حل این موضوع راهکارهایی را پیشنهاد می دهد: «مهریه تابع یک امر عرفی است و اساساً وعده آینده بودن مهریه یک خواش و یک تاسیس نارواست. مهریه باید جنبه نقد و مصداق هدیه و هبه داشته باشد و هرگونه وعده آینده بدون رعایت اصل تعهد پذیری زمینه سوء استفاده از حق و یک ضربه به نهاد خانواده را به دنبال خواهد داشت. نظام سنتی حقوقی با نگاه سنتی به نهاد خانواده نمی تواند جامعه امروزی ایران را مدیریت کند، نظام عمومی ما باید با اجتهاد روزآمد به آسیب شناسی این نظم پیشین و سنتی حضانت و سایر چالش هایی که امروز زنان با آنها مواجه هستند با تمرکز بر بیمه های حمایتی و سایر تسهیلاتی که برای زیست شایسته زنان مورد نیاز است فراهم کند.»

نقره کار:

مهریه تابع یک امر عرفی است و اساساً وعده آینده بودن مهریه یک خواش و یک تاسیس نارواست. مهریه باید جنبه نقد و مصداق هدیه و هبه داشته باشد و هرگونه وعده آینده بدون رعایت اصل تعهد پذیری زمینه سوء استفاده از حق و یک ضربه به نهاد خانواده را به دنبال خواهد داشت

داور:

همه حقوقدانان و فعالان حقوق زن به این موضوع اعتراض دارند که چرا از حق زن کم و بار روی دوش زنان را بیشتر می کنند؟ حالا چون زندانیان مهریه زیاد شده اند باید بار آن را روی دوش زنان گذاشت؟»